

DAKLOOS

Als de vrouw die elke zaterdagochtend in de Hema zat die vreselijk bruine muts van haar hoofd zou nemen, dan kwam er wis en zeker een krater tevoorschijn met onbevanging inkijk, want de schedelpan was er al geruime tijd niet meer. Waar de zaagtandjes van het instrument het menselijke deksel rondom gesplit hadden, waren de sporen al duidelijk verweerd, zo zou blijken. De vrouw bleef de muts echter koppig (what's in a word!) ophouden, zoals ik elke zaterdagochtend in de Hema tot mijn opluchting constateerde. Die opluchting ging ook gepaard met woede. Ik haatte hoofddeksels. Ik verfoeide de petdragers, de motorhelmmidlifers, de bandanasnobs, de bivakimbecielen, de kappubers (dat woord: hood!), de hoedgelovers, de zonneklepidioten, de mutsentorsers, de kepielullen, het fietshelmgepeupel, zelfs de zweetbandjoggers. De reden voor mijn haat was simpel: ik had tot nu toe nog niet het gepaste hoofddeksel voor op mijn eigen kop kunnen bemachtigen. En dat had ik dringend nodig, want de winter stond alweer voor de deur. Reeds schuurden in de verte de bezems van de heksen van de herfst over de stenen.

'Het is een schraal jaar voor de druiven in de volkstuintjes. Ben je ook al gaan zien?'

'Ah, nee. Zit er een ziekte in?'

'Zoveel is duidelijk.'

'Of misschien zijn het de slakken.'

'De trossen hangen er alleszins verschrompeld bij.'

'Niet meer te redden?'

'Niet meer te redden.'

'Jammer.'

'Het is nu weer wachten tot volgend jaar september.'

'We hebben anders toch maar weer een mooi nazomertje.'

'Ja, gelukkig.'

'Geen weer om een muts te dragen.'

'Nee.'

'Tenzij je iets te verbergen hebt.'

'Hé?'

Ik knikte naar de vrouw drie tafeltjes verder.

'Misschien is ze goedgehumtst,' grinnikte mijn zwerfbroeder Johan.

'Ze kan ook dakloos zijn,' opperde ik.

'Hé?'

'Als ze haar muts afzet, zou je zien dat ze geen schedelpan heeft.'

'Zal wel zijn. Heb je gistende druiven gegeten misschien?'

'Ze verbergt haar dakloosheid met een vals dak.'

'Je hebt er blijkbaar goed over nagedacht.'

'In de Hema denk je altijd dieper na.'

'Zend die maar in als nieuwe slogan.'

De gemutste vrouw bracht een gratis-bij-de-koffie-koekje naar haar mond. Als ze haar muts afdeed, kon ze eigenlijk ook...

'Heb jij al een slaapplaats voor vannacht?'

'Ik dacht nog eens naar de volkstuintjes te gaan. Gerard laat zijn materiaalkeet misschien per ongeluk weer open.'

'We kunnen het ook weer eens bij de nachtopvang proberen. Bed en breakfast hé.'

'Breakfast, bedoel je. Het is breakfast, met de K van Kellogg's Corn Flakes.'
Ik liet de K driemaal hard knallen.

'Ja Ja.'

'Waarom niet. Goed idee. Er zijn nu blijkbaar toch geen eetbare druiven meer in de tuintjes.'

'Nee. Het zullen precies rozijnen zijn, zo te horen. En die eet ik niet graag.'

'Je wordt kieskeurig hé. Zeg: is er nu eigenlijk al nachtopvang?'

'We zullen zien. Ik hoorde dat er nu permanent opgevangen wordt, het hele jaar door. In de Tuighuisstraat.'

'Soep,' zei ik, terwijl ik met het puntje van mijn tong over mijn lippen streek.

'Soep,' herhaalde mijn straatbroeder Johan.

'Als zij daar het deksel van haar hoofd neemt, dan kan zij er soep mee opscheppen en er zo uit slurpen.'

'Haar muts?'

'Nee: haar schedelpan.'

'Je laat niet af hé.'

'Ik hou niet van dingen op je kop, hoofddekseis, wat een woord zeg, vooral niet binnenskamers. Het heeft geen zin die hier binnen te dragen.'

De vrouw blies wat dampsliertjes over de rand van het kopje heen vooraleer ze nipte.

'Het is een bruine muts,' zei ik.

'Heb je daar een probleem mee?' vroeg Johan.

'Met die muts of met die kleur?'

'Met die muts alleszins wel, zoveel is duidelijk. Met de kleur, natuurlijk, Einstein.'

'Bruin is het nieuwe zwart.'

'Je hebt dus een probleem met bruin en met zwart.'

'Ja.'

'En wat is het probleem precies?'

'Jij laat ook niet af hé.'

'Nee. Wel?'

'Jarenlang liepen de meeste openbare figuren in het zwart, om slanker te lijken.'

'Wij hebben ondertussen dat zwart al niet meer nodig. En wat is er van dat bruin?'

'Bruin is zo lelijk dat het door de goden van de mode weer mooi verklaard wordt. Je kent die snobistische trucs wel: lelijk is mooi, less is more... '

'En als je nu eens bruin met zwart zou combineren?'

'Twee keer min wordt plus, Versace?'

'Om zo te zeggen, ja.'

'Je brengt me van mijn onderwerp af.'

'Ja: vrouw, muts, bruin.'

'Mens, hoofddekseis, binnen. En bruin, tot overmaat van ramp.'

'Klinkt niet helemaal politiek correct.'

'En toch zitten we in een pand van de Hollandsche Eenheidsprijzen Maatschappij Amsterdam, mijn waarde vriend, zijnde de Hema, ooit bekend staande als 'armeluiswinkel'.'

'Kun je een ontbijt van 1 € nog politiek correct noemen?'

'Dat geeft te denken over de kloof tussen arm en rijk.'

'Het verschil tussen aalmoes en appelmoes?'

'Dat is de meligste woordspeling sedert 1926, Johan.'

'1926?'

'De oprichting van de Hollandsche Eenheidsprijzen Maatschappij Amsterdam.'

‘Getverderrie, je geeft het niet op hé.’

‘Nooit.’

‘Wifipedia?’

‘Wikipedia. Het is: Wikipedia.’

Ik liet andermaal mijn K knoerthard knallen. Johan nam een duik in zijn warme chocolamel.

Ik zeilde met mijn blikken weer naar de bruine muts waaronder de vrouw gevangen zat. Er leek ook wat groen in te zitten, maar dat kon te maken hebben met de kunstmatige lichtinval. Wat bezielde iemand om binnenshuis, ook op overdekte openbare plekken, een deksel op het hoofd te houden? Men zat toch al onder een dak? Had men het koud? Wilde men lichaamswarmte niet kwijtspelen? Was men beschaamd over haartooi? Schedelomvang? Verborg men kaalheid? Volgde men een trend? Mode? Was men bang voor... dakloosheid?

‘Zeg...’ begon Johan weer.

‘Ja?’

Ik voelde dat mijn rooieduitenvriend nog een slotoffensiefje aan het voorbereiden was. Hij zat nu al gereed om in lachen uit te barsten.

‘Ik weet hoe het komt dat die muts van haar bruin is.’

‘Ja?’ deed ik, helemaal niet nieuwsgierig. Ik bereidde me ijlings voor op een flauwiteit in verband met roest. Niet lachen.

Bijna proestte hij het voorbarig uit. *Homo humoros praecox*.

‘Omdat het herfst wordt. Het was eigenlijk eerst een groene muts.’

Even bleef het stil aan ons armeluistafeltje. Dat was godallemachtig een goeie. Ik had zin om in lachen uit te barsten. Of was mijn proletarische koffie met de stiekeme scheuten Engelse whiskybocht uit mijn zakflacon erin me naar het hoofd gestegen en vond ik plotseling alles om te gieren?

Hier moest iets tegenover staan – een surrogaat voor de te verwachten bulderlach, een aanval van slap gelach of een proestmoment.

‘De lelijkste kleur ter wereld is een soort groenbruin, of bruingroen. Pantone 448C als ik me goed herinner. De kleur van babykak, zeg maar,’ deelde ik mee.

‘Dat vind jij,’ zei Johan. Misschien was hij ontgoocheld dat ik niet om zijn grap had gelachen.

‘Nee nee: die kleur is officieel verkozen. De aller lelijkste. Het stond in... in... Ik ben de naam vergeten. Ik las het ergens. Er belandt zoveel in de bus.’

‘Babykak? Poepbruin dus.’

‘Met groen erbij. Eerder donker. De tabaksverpakkingen in Australië zien er zo uit. Daardoor zakte de verkoop in.’

‘Het is de kleur van de kak van een baby die groentepap eet in plaats van fruitpap. Spinazie.’

‘Ha ha.’

‘De kleur van die muts zit daar niet ver naast.’

Johan observeerde het ding nu secondelang. Daarna formuleerde hij zijn verdere bevindingen, zijnde drie: ‘Ze verbergt iets. Ik zie het aan haar ogen. Dat zit niet snor.’ Ik trad hem bij, ongewild ietwat schertsend: ‘Die muts biedt inderdaad onderdak aan iets. Het heeft misschien iets met de hersenen te maken. Een seriemoordenares? Een gifmengster? Erger nog: een advocate? Een lerares wiskunde?’

‘Hoe oud schat je haar?’

'Met of zonder muts?'

'Doe maar.'

'Zonder: 40. Met: 100.'

'Ze kan dus misschien ondertussen ook alweer kakken in de lelijkste kleur ter wereld. Pantalone, was dat het?'

'Pantone, 448C. Je bent wreed voor de mensheid, Johan.'

'Integendeel: ik pamper haar gewoon.'

'Haar?'

'Uw mensheid. En zij daar.'

'Je bent vandaag niet op je mondje gevallen hé.'

'Nochtans ben jij het die van dat sop uit je zakflesje in je koffie giet.'

'Drink je schijfbruine babymelkje maar op. Dan kun je... '

De vrouw met de muts stond met hevig geschraap van stoelpoten plotseling op. Niet om weg te gaan. Slalommend tussen tafels en stoelen naderde er een regimentje van drie eenheden (v/v/m) tot haar. Zo te zien kenden die hun weg in de Hema blindelings. De beide partijen groetten elkaar uitbundig. Dit was ongetwijfeld een intens Hema-moment. Dat ik dit niet elke zaterdagochtend meemaken mocht! Na meervoudig stoelpotengeschraap waren allen goed en wel gezeten.

Johan en ik keken elkaar aan. We hadden het gezien. We hadden ons ingehouden. Woorden schoten te kort. Niemand van de nieuwe drie leed aan dakloosheid. Dit was inmiddels een goedgegemutst klavertjevier geworden, gevangen onder bijna identieke hoofddeksels, simpele mutsen met name, in de saaiste kleuren die je je ook maar in kunt denken: donkerkaki, rauwe sienna en donkerzeegroen. Maar de bruine Hoofdmuts bleef troef.

We stelden wederzijdse verbijstering bij elkaar vast. Iets in ons was gebroken.

'Hm,' deed Johan kuchend.

Ik reageerde niet, maar bleef kil door hem heen kijken, naar het vernieuwde tafereel. Maaiend met een machinegeweer zaaide ik dood en vernieling in deze...

'Vier,' zei Johan.

'Ja,' knikte ik. 'Vier honderdjarigen. Dat maakt vierhonderd jaar, in mutsentermen.'

'Ik zie moordlust in je ogen.'

'Ja, ik schoot ze daarnet even neer.'

'Met een malasjnikov?'

'Het is: kalasjnikov. Met een K. Een knallende K.'

Ten derden male liet ik de elfde letter van het alfabet diep in mijn keel ontploffen.

'Godverdomse intellueel die je bent!'

'Het is intell... '

PATS!

Totaal onverwacht incasseerde ik een labberdoedas op mijn snorkel, waarna mijn zwerfbroeder Johan ijlings de Hema uit beende. Een van ons beiden zou vannacht weer echt dakloos zijn.

Vier goedgegemutsten hadden met een ruk hun kop in mijn richting gedraaid.